

РАЗОМ ДО
ПЕРЕМОГИ

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК УКРАЇНИ
ВІДДІЛЕННЯ ФІЛОСОФІЇ ОСВІТИ, ЗАГАЛЬНОЇ ТА ДОШКІЛЬНОЇ ПЕДАГОГІКИ
ДЕРЖАВНА НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНА БІБЛІОТЕКА УКРАЇНИ
ІМЕНІ В. О. СУХОМЛИНСЬКОГО
ПЕДАГОГІЧНИЙ ІНСТИТУТ КИЇВСЬКОГО УНІВЕРСИТЕТУ
ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
КАФЕДРА ПЕДАГОГІКИ, ПСИХОЛОГІЇ Й ОСВІТНЬОГО МЕНЕДЖМЕНТУ
ІМЕНІ ПРОФЕСОРА Є. ПЕТУХОВА
ХЕРСОНЬСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО УНІВЕРСИТЕТУ
КАФЕДРА ТЕОРІЇ І МЕТОДИКИ ВИХОВАННЯ
РІВНЕНЬСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО ГУМАНІТАРНОГО УНІВЕРСИТЕТУ
ФАКУЛЬТЕТ СОЦІАЛЬНОЇ ТА ПСИХОЛОГІЧНОЇ ОСВІТИ
УМАНЬСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО ПЕДАГОГІЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ
ІМЕНІ ПАВЛА ТИЧИНИ

ПЕДАГОГІЧНА БІОГРАФІКА ТА БІОГРАФІСТИКА В СУЧАСНОМУ НАУКОВО- ІНФОРМАЦІЙНОМУ ПРОСТОРИ

Збірник матеріалів

VII Всеукраїнського науково-методологічного семінару з історії освіти

20 травня 2022 року

Київ

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК УКРАЇНИ
ВІДДІЛЕННЯ ФІЛОСОФІЇ ОСВІТИ, ЗАГАЛЬНОЇ ТА ДОШКІЛЬНОЇ ПЕДАГОГІКИ
ДЕРЖАВНА НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНА БІБЛІОТЕКА УКРАЇНИ
ІМЕНІ В. О. СУХОМЛИНСЬКОГО
ПЕДАГОГІЧНИЙ ІНСТИТУТ КИЇВСЬКОГО УНІВЕРСИТЕТУ
ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
КАФЕДРА ПЕДАГОГІКИ, ПСИХОЛОГІЇ Й ОСВІТНЬОГО
МЕНЕДЖМЕНТУ ІМЕНІ ПРОФЕСОРА Є. ПЕТУХОВА
ХЕРСОНСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО УНІВЕРСИТЕТУ
КАФЕДРА ТЕОРІЇ І МЕТОДИКИ ВИХОВАННЯ
РІВНЕНСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО ГУМАНІТАРНОГО УНІВЕРСИТЕТУ
ФАКУЛЬТЕТ СОЦІАЛЬНОЇ ТА ПСИХОЛОГІЧНОЇ ОСВІТИ
УМАНСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО ПЕДАГОГІЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ
ІМЕНІ ПАВЛА ТИЧИНИ

Педагогічна біографіка та біографістика в сучасному науково-інформаційному просторі

Збірник матеріалів

VII Всеукраїнського науково-методологічного семінару з історії освіти

20 травня 2022 року

Київ

Вінниця
«ТВОРИ»
2022

*Рекомендовано до друку вченою радою
Державної науково-педагогічної бібліотеки України
імені В. О. Сухомлинського,
протокол № 6 від 23 травня 2022 р.*

Редакційна колегія:

Березівська Л. Д. (голова редколегії), доктор педагогічних наук, професор, член-кореспондент НАПН України, директор Державної науково-педагогічної бібліотеки України імені В. О. Сухомлинського

Сухомлинська О. В., доктор педагогічних наук, професор, дійсний член НАПН України, головний науковий співробітник відділу педагогічного джерелознавства та біографістики Державної науково-педагогічної бібліотеки України імені В. О. Сухомлинського

Тарнавська С. В., кандидат історичних наук, вчений секретар Державної науково-педагогічної бібліотеки України імені В. О. Сухомлинського

Бойко О. А., молодший науковий співробітник відділу педагогічного джерелознавства та біографістики Державної науково-педагогічної бібліотеки України імені В. О. Сухомлинського

Василенко С. Б., молодший науковий співробітник відділу педагогічного джерелознавства та біографістики Державної науково-педагогічної бібліотеки України імені В. О. Сухомлинського

Павленко Т. С., науковий співробітник відділу педагогічного джерелознавства та біографістики Державної науково-педагогічної бібліотеки України імені В. О. Сухомлинського

Середа Х. В., науковий співробітник відділу педагогічного джерелознавства та біографістики Державної науково-педагогічної бібліотеки України імені В. О. Сухомлинського

Рецензенти:

Коляда Н. М., доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри соціальної педагогіки та соціальної роботи Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини

Любовець Н. І., кандидат історичних наук, с.н.с., завідувач відділу теорії та методики біобібліографії Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського

II 24 Педагогічна біографіка та біографістика в сучасному науково-інформаційному просторі : зб. матеріалів VII Всеукр. наук.-методол. семінару з історії освіти, 20 трав. 2022 р., Київ / НАПН України, Від-ня філософії освіти, загальної та дошкільної педагогіки, ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського [та ін. ; редкол.: Березівська Л. Д. (голова редкол.), Сухомлинська О. В., Тарнавська С. В., ... Середа Х. В.]. – Вінниця : ТВОРИ, 2022. – 74 с.

ISBN 978-617-552-105-2

Збірник містить тези виступів учасників VII Всеукраїнського науково-методологічного семінару з історії освіти «Педагогічна біографіка та біографістика в сучасному науково-інформаційному просторі», проведеного у рамках Всеукраїнського фестивалю науки – 2022, що відбувся в Державній науково-педагогічній бібліотеці України імені В. О. Сухомлинського 20 травня 2022 року.

УДК 37(092):001.4]:005.745(082)

*Редколегія не несе відповідальності за зміст публікацій.
Відповідальність за зміст публікацій несе автор.*

NATIONAL ACADEMY OF EDUCATIONAL SCIENCES OF UKRAINE
DEPARTMENT OF PHILOSOPHY OF EDUCATION, GENERAL AND PRESCHOOL PEDAGOGY
V.O. SUKHOMLYNSKYI STATE SCIENTIFIC AND EDUCATIONAL LIBRARY OF UKRAINE
PEDAGOGICAL INSTITUTE OF BORYS GRINCHENKO KYIV UNIVERSITY
PROF. YE. PETUKHOV DEPARTMENT OF PEDAGOGY, PSYCHOLOGY AND EDUCATIONAL
MANAGEMENT OF KHERSON STATE UNIVERSITY
PEDAGOGICAL INSTITUTE OF BORYS GRINCHENKO KYIV UNIVERSITY
DEPARTMENT OF THEORY AND METHODOLOGY OF EDUCATION OF RIVNE STATE
HUMANITARIAN UNIVERSITY
FACULTY OF SOCIAL AND PSYCHOLOGICAL EDUCATION
OF PAVLO TYCHYNA UMAN STATE PEDAGOGICAL UNIVERSITY

Pedagogical biography and biography studies in the modern scientific and information space

*Collection of materials
VII All-Ukrainian Scientific and Methodological Seminar on the History of
Education*

May 20, 2022

Kyiv

Vinnytsia
«TVORY»
2022

*Recommended for publishing
by the Academic Council of V. O. Sukhomlynskyi
State Scientific and Pedagogical Library of Ukraine
protocol № 6 dated May 23, 2022*

Editorial Board:

Berezivska L. D. (Head of the Editorial Board), Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Corresponding Member of the National Academy of Educational Sciences of Ukraine, Director of V. O. Sukhomlynskyi State Scientific and Pedagogical Library of Ukraine

Sukhomlynska O. V., Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Full Member of the National Academy of Educational Sciences of Ukraine, Chief Researcher of the Department of Pedagogical Source Studies and Biographistics of V. O. Sukhomlynskyi State Scientific and Pedagogical Library of Ukraine

Tarnavska S. V., Candidate of Historical Sciences, Scientific Secretary of V. O. Sukhomlynskyi State Scientific and Pedagogical Library of Ukraine

Boiko O. A., Junior Researcher of the Department of Pedagogical Source Studies and Biographistics of V. O. Sukhomlynskyi State Scientific and Pedagogical Library of Ukraine

Vasylenko S. B., Junior Researcher of the Department of Pedagogical Source Studies and Biographistics of V. O. Sukhomlynskyi State Scientific and Pedagogical Library of Ukraine

Pavlenko T. S., Researcher of the Department of Pedagogical Source Studies and Biographistics of V. O. Sukhomlynskyi State Scientific and Pedagogical Library of Ukraine

Sereda Kh. V., Researcher of the Department of Pedagogical Source Studies and Biographistics of V. O. Sukhomlynskyi State Scientific and Pedagogical Library of Ukraine

Reviewers:

Kolyada N. M., Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Professor of the Department of Social Pedagogy and Social Work of Pavlo Tychna Uman State Pedagogical University

Lyubovets N. I., Candidate of Historical Sciences, Senior Researcher, Head of the Department of Theory and Methodology of Biobibliography of V.I. Vernadskyi National Library of Ukraine

Pedagogical biography and biography studies in the modern scientific and information space : coll. of materials of the VIIth All-Ukrainian. scient. and method. seminar on the History of education, May 20, 2022, Kyiv / National Academy of Educational Sciences of Ukraine, Department of Philosophy of Education, General and Preschool Pedagogy, V. O. Sukhomlynskyi State Scientific and Pedagogical Library of Ukraine [and others ; editor: Berezivska L. D. (Head of the editorial board), Sukhomlynska O. V., Tarnavska S. V., ... Sereda Kh. V.]. – Vinnytsia : TVORY, 2022. – 74 p.

ISBN 978-617-552-105-2

The collection contains abstracts of speeches of participants of the VIIth All-Ukrainian scientific and methodological seminar on the History of education “Pedagogical biography and biography studies in the modern scientific and information space”, held within the All-Ukrainian Festival of Science - 2022, which took place at V. O. Sukhomlynskyi State Scientific and Pedagogical Library of Ukraine on May 20, 2022.

The editorial board is not responsible for the content of publications. The author is responsible for the content of the publications.

ЗМІСТ

ЗМІСТ	5
<i>Г. А. Александрова</i>	
НЕКРОЛОГ ЯК БІОГРАФІЧНЕ ДЖЕРЕЛО	9
<i>Л. Д. Березівська</i>	
ЕЛЕКТРОННИЙ РЕСУРС «ВИДАТНІ ПЕДАГОГИ УКРАЇНИ ТА СВІТУ» ЯК ФОРМА ПРЕДСТАВЛЕННЯ ПЕДАГОГІЧНОЇ БІОГРАФІКИ В ОСВІТНЬО-НАУКОВОМУ ПРОСТОРІ	9
<i>Н. І. Богданець-Білоskalенко</i>	
ЛИСТУВАННЯ ТА ПЕРІОДИКА ЯК ІНФОРМАЦІЙНІ ДЖЕРЕЛА В БІОГРАФІЧНОМУ ДОСЛІДЖЕННІ ІСТОРІЇ ОСВІТИ	11
<i>В. А. Вергунов</i>	
ПРОФЕСОР А. Є. ЗАЙКЕВИЧ (1842-1931): ФОРМУВАННЯ НАУКОВИХ ІНТЕРЕСІВ ВЧЕНОГО ТА ПЕДАГОГА АГРАРНОЇ СФЕРИ СВІТОВОГО ВИМІРУ	12
<i>Т. Л. Гавриленко</i>	
ПЕДАГОГІЧНА СПАДЩИНА ЛЕО КЕСТЕНБЕРГА (1882-1962) У СТУДІЯХ ЗАРУБІЖНИХ НАУКОВЦІВ: ДЖЕРЕЛА ДОСЛІДЖЕННЯ	16
<i>О. М. Горошкіна</i>	
РОЛЬ ОЛЕКСАНДРА БЛЯЄВА В ДОСЛІДЖЕННІ МЕТОДІВ НАВЧАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ	17
<i>Г. В. Дефорж</i>	
ПЕРСОНАЛІЇ ВІТЧИЗНЯНОЇ ПЕДАГОГІКИ: КАЛІНІЧЕНКО НАДІЯ АНДРІЇВНА	19
<i>О. О. Драч</i>	
АВТОБІОГРАФІЯ В ІСТОРИКО-ОСВІТНІХ ДОСЛІДЖЕННЯХ: МЕТОДОЛОГІЧНІ НОВАЦІЇ	19
<i>Н. А. Калініченко</i>	
ІВАН ТКАЧЕНКО – ПЕДАГОГ-НОВАТОР, ОРГАНІЗАТОР ШКІЛЬНИЦТВА	21
<i>І. І. Колесник</i>	
«БІОГРАФІЧНИЙ ПОВОРОТ» В ІНТЕЛЕКТУАЛЬНІЙ ТА КУЛЬТУРНІЙ ІСТОРІЇ	21
<i>Н. М. Коляда</i>	
ПЕДАГОГІЧНА БІОГРАФІКА В ДІЯЛЬНОСТІ НАУКОВО-ДОСЛІДНОГО ЦЕНТРУ ПЕДАГОГІЧНОГО КРАЄЗНАВСТВА	22
<i>О. О. Кравченко</i>	
НАУКОВІ ЗАХОДИ З НАГОДИ 200-РІЧЧЯ ВІД ДНЯ НАРОДЖЕННЯ ПАНТЕЛЕЙМОНА КУЛІША	23
<i>О. П. Міхно</i>	
НЕКРОЛОГ ЯК ДЖЕРЕЛО ПЕДАГОГІЧНОЇ БІОГРАФІСТИКИ	24
<i>О. Б. Петренко</i>	
ПРО БІОГРАФІЧНИЙ МЕТОД В ІСТОРИКО-ПЕДАГОГІЧНИХ ДОСЛІДЖЕННЯХ В МЕЖАХ ВИВЧЕННЯ ЗДОБУВАЧАМИ СТУПЕНЯ РІД НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «МЕТОДОЛОГІЯ ОРГАНІЗАЦІЇ ДОСЛІДЖЕННЯ З ОСВІТНІХ, ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК»	25
<i>І. І. Розман</i>	
ДЖЕРЕЛА БІОГРАФІЧНИХ ДАНИХ ВІТЧИЗНЯНИХ І ЗАРУБІЖНИХ ПЕДАГОГІВ	27
<i>О. В. Сухомлинська</i>	
ПОДРУЖЖЯ ПЕДАГОГІВ В УКРАЇНСЬКІЙ БІОГРАФІСТИЦІ: ДО ПИТАННЯ ПРО ВИЗНАЧЕННЯ ДОСЛІДНИЦЬКИХ ПІДХОДІВ	28

<i>В. М. Школа</i>	
АВТОБІОГРАФІЗМ НАРИСУ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА «СЕРЦЕ»	29
<i>О. Е. Анісімова</i>	
ІСТОРІОГРАФІЯ ДОСЛІДЖЕННЯ ПРОБЛЕМИ «ПАРТНЕРСЬКА ВЗАЄМОДІЯ – ОСНОВА ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПЕДАГОГА»	31
<i>Л. М. Баліка</i>	
РОЛЬ ІНФОРМАЦІЙНО-БІБЛІОГРАФІЧНОГО РЕСУРСУ ДНПБ УКРАЇНИ ІМ. В. О. СУХОМЛІНСЬКОГО «ВИДАТНІ ПЕДАГОГИ УКРАЇНИ ТА СВІТУ» В ОРГАНІЗАЦІЇ ДИСТАНЦІЙНОГО ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІН ПЕДАГОГІЧНОГО ЦИКЛУ В ЗВО	34
<i>О. А. Гудовсек</i>	
ПОСІБНИКИ З ЕСТЕТИЧНОГО ВИХОВАННЯ ЯК ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ ДЛЯ ІСТОРИКО-ПЕДАГОГІЧНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ	35
<i>А. П. Дурдас</i>	
НОВА ФРАНЦУЗЬКА ШКОЛА СЕЛЕСТЕНА ФРЕНЕ (1896–1966)	36
<i>Л. М. Дяченко</i>	
ВИДАННЯ НІМЕЦЬКОЮ МОВОЮ ДРУГОЇ ПОЛОВИНИ ХІХ – ПОЧАТКУ ХХ СТ. ЯК ДЖЕРЕЛО ВИВЧЕННЯ ЖИТТЯ ТА ТВОРЧОСТІ ВІДОМИХ ПЕДАГОГІВ	37
<i>Н. І. Любовець</i>	
МЕМУАРИ ЯК СКЛАДНИК СУЧАСНИХ БІБЛІОТЕЧНИХ БІОБІБЛІОГРАФІЧНИХ РЕСУРСІВ: ДОСЯГНЕННЯ ТА ПЕРСПЕКТИВИ	38
<i>Н. П. Марченко</i>	
ПЕРСОНАЛІЇ «ДИТЯЧИХ ПИСЬМЕННИКІВ» У ДИСКУРСІ ПЕДАГОГІЧНОЇ БІОГРАФІКИ	39
<i>О. О. Матрос</i>	
ПОСТАТЬ ІВАНА ВАСИЛЬОВИЧА ЛУЧИЦЬКОГО В СУЧАСНОМУ БІОГРАФІЧНОМУ НАУКОВО-ІНФОРМАЦІЙНОМУ ПРОСТОРІ	40
<i>С. О. Росенко</i>	
ПЕРІОДИЧНІ ВИДАННЯ ЯК ДЖЕРЕЛО ДОСЛІДЖЕННЯ ІСТОРІЇ ПРИВАТНОЇ ОСВІТИ	41
<i>Ж. Г. Стельмашук</i>	
ПЕРІОДИЧНІ ВИДАННЯ ЯК ДЖЕРЕЛО ІНФОРМАЦІЇ В БІОГРАФІЧНОМУ ДОСЛІДЖЕННІ	42
<i>С. В. Тарнавська</i>	
НАУКОВО-ДОПОМІЖНИЙ БІБЛІОГРАФІЧНИЙ ПОКАЖЧИК «НАЦІОНАЛЬНО-ПАТРІОТИЧНЕ ВИХОВАННЯ В УКРАЇНІ» (2019) ЯК ДЖЕРЕЛО ПЕДАГОГІЧНОЇ БІОГРАФІСТИКИ	42
<i>Л. І. Ткаченко</i>	
МОТИВАЦІЙНИЙ ВИМІР ЖИТТЄТВОРЕННЯ ГРИГОРІЯ СКОВОРОДИ	43
<i>О. І. Шалак</i>	
ПЕДАГОГІЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ КАЛЕНІКА ШЕЙКОВСЬКОГО: РУКОПИСНІ ДЖЕРЕЛА, ПЕРІОДИКА, ДОСЛІДЖЕННЯ	46
<i>Ю. В. Шалівська</i>	
ВИКОРИСТАННЯ МОЖЛИВОСТЕЙ БІОГРАФІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ У ВИВЧЕННІ КУРСУ «ПЕДАГОГІКА ТОЛЕРАНТНОСТІ»	47
<i>Н. О. Якобчук</i>	
СПОГАДИ СУЧАСНИКІВ ВОЛОДИМИРА НАУМЕНКА ЯК ДЖЕРЕЛО ДОСЛІДЖЕННЯ ЙОГО БІОГРАФІЇ	49
<i>В. В. Бондаренко</i>	
НЕКРОЛОГИ ВИДАТНИМ ПЕДАГОГАМ НА СТОРІНКАХ ЖУРНАЛУ «РАДЯНСЬКА ШКОЛА» ЯК ДЖЕРЕЛО БІОГРАФІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ	50

<i>М. А. Бондарець</i>	
РОЛЬ ЖУРНАЛУ «ПРОЛЕТАРСЬКА ОСВІТА» (1920-1921) У ВИВЧЕННІ БІОГРАФІЙ УКРАЇНСЬКИХ ПЕДАГОГІВ	51
<i>С. Б. Василенко</i>	
ВИСВІТЛЕННЯ БІОГРАФІЇ О. А. ЗАХАРЕНКА В ЕЛЕКТРОННОМУ РЕСУРСІ «ВИДАТНІ ПЕДАГОГИ УКРАЇНИ ТА СВІТУ»	52
<i>Л. А. Гайда</i>	
ДОСЛІДНИЦЬКИЙ ПРОЄКТ «ШКІЛЬНЕ МУЗЕЙНИЦТВО У БІОГРАФІЯХ І ФАКТАХ»	53
<i>Г. М. Голя</i>	
РОЛЬ БІОГРАФІЧНОГО МЕТОДУ У ДОСЛІДЖЕННІ ДІЯЛЬНОСТІ ЦЕРКОВНОПАРАФІЯЛЬНИХ ШКІЛ	54
<i>В. І. Єфімова</i>	
ДЖЕРЕЛЬНА БАЗА ВИДАННЯ «НЕКРОЛОГИ НА СТОРІНКАХ ПЕДАГОГІЧНИХ ЧАСОПИСІВ КІНЦЯ ХІХ – ПОЧАТКУ ХХІ СТ. (ЗА МАТЕРІАЛАМИ ФОНДІВ ПЕДАГОГІЧНОГО МУЗЕЮ УКРАЇНИ)»	55
<i>Т. О. Золотаренко</i>	
РЕАЛІЗАЦІЯ ПЕДАГОГІЧНИХ ІДЕЙ Б. БЛУМА (1913-1999) В ПРОЦЕСІ ФОРМУВАННЯ ОСНОВ КРИТИЧНОГО МИСЛЕННЯ У МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ	56
<i>Н. М. Кропочева</i>	
ПЕДАГОГІЧНІ ІДЕЇ ВОЛЬФГАНГА РАТКЕ (1571–1635) ЩОДО ВИКЛАДАННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ В ЙОГО ПРАЦЯХ З КОЛЕКЦІЇ РІДКІСНИХ ВИДАНЬ ДЕРЖАВНОЇ НАУКОВО- ПЕДАГОГІЧНОЇ БІБЛІОТЕКИ УКРАЇНИ ІМЕНІ В. О. СУХОМЛИНСЬКОГО	57
<i>А. О. Кузьмич</i>	
ВИКОРИСТАННЯ БІОГРАФІЧНОГО МЕТОДУ У ДОСЛІДЖЕННІ АВТОРСЬКИХ ШКІЛ	59
<i>С. Р. Лелюх</i>	
БІОГРАФІЇ ПРАВОСЛАВНИХ СВЯЩЕННИКІВ ЯК ДЖЕРЕЛО ІНФОРМАЦІЇ ДЛЯ ДОСЛІДЖЕНЬ З ІСТОРІЇ ПЕДАГОГІКИ	60
<i>Т. С. Павленко</i>	
ВІДОБРАЖЕННЯ ПОСТАТІ ФРІДРІХА ФРЕБЕЛЯ НА СТОРІНКАХ ЕЛЕКТРОННОГО РЕСРСУ «ВИДАТНІ ПЕДАГОГИ УКРАЇНИ ТА СВІТУ»	61
<i>І. Ф. Петренко</i>	
ЕНЦИКЛОПЕДИЧНІ СТАТТІ ЯК ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ В БІОГРАФІЧНОМУ ДОСЛІДЖЕННІ З ІСТОРІЇ ОСВІТИ	62
<i>Ю. О. Петрушко</i>	
ЗАСТОСУВАННЯ БІОГРАФІЧНОГО МЕТОДУ У ДОСЛІДЖЕННІ ІСТОРІЇ РОЗВИТКУ ДОМАШНЬОЇ ОСВІТИ НА ВОЛИНІ ДРУГОЇ ПОЛОВИНИ ХІХ СТ.	63
<i>І. В. Поліщук</i>	
СПОГАДИ ЯК ДЖЕРЕЛО ІНФОРМАЦІЇ В БІОГРАФІЧНОМУ ДОСЛІДЖЕННІ (НА ПРИКЛАДІ ВИВЧЕННЯ ПЕРСОНАЛІЇ Т. Д. ДЕМ'ЯНЮК)	64
<i>М. А. Рябініна</i>	
ЕПІСТОЛЯРНІ ДЖЕРЕЛА ТА ЇХНЯ РОЛЬ ДЛЯ ПЕДАГОГІЧНОЇ НАУКИ	64
<i>Х. В. Середа</i>	
ЗАКОРДОННІ ЕЛЕКТРОННІ БІОГРАФІЧНІ СЛОВНИКИ ЯК ДЖЕРЕЛО ПЕДАГОГІЧНОЇ БІОГРАФІКИ	66
<i>Л. В. Сухомлинська</i>	
ВІДОБРАЖЕННЯ БІОГРАФІЇ ВАСИЛЯ СУХОМЛИНСЬКОГО У МАТЕРІАЛАХ МІЖНАРОДНИХ	

ТА ВСЕУКРАЇНСЬКИХ ПЕДАГОГІЧНИХ ЧИТАНЬ «ВАСИЛЬ СУХОМЛІНСЬКИЙ У ДІАЛОЗІ З СУЧАСНІСТЮ»	67
<i>Н. В. Чала</i>	
ПОСТАТЬ О. Г. БАРВІНСЬКОГО У ЕЛЕКТРОННОМУ ІНФОРМАЦІЙНО-БІБЛІОГРАФІЧНОМУ РЕСУРСІ «ВИДАТНІ ПЕДАГОГИ УКРАЇНИ ТА СВІТУ»	68
Відомості про авторів	71

Г. С. Костюка, А. С. Макаренка, М. М. Миронова, М. Монтесорі, С. Ф. Русової, Жан-Жак Руссо, Н. Ф. Скрипченко, К. Д. Ушинського та ін.

Наш досвід дає змогу стверджувати, що використання інформаційно-бібліографічного ресурсу ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського «Видатні педагоги України та світу» в організації дистанційного вивчення дисциплін педагогічного циклу в ЗВО сприяє не лише якісному інформаційному забезпеченню освітньо-професійних програм, а й вихованню патріотизму в здобувачів вищої освіти на прикладі видатних українських педагогів.

Список використаних джерел

1. Видатні педагоги України та світу. URL: <https://dnpb.gov.ua/ua/informatsiyno-bibliohrafichni-resursy/vydatni-pedahohy/> (дата звернення: 19.05.2021).

О. А. Гудовсек

ПОСІБНИКИ З ЕСТЕТИЧНОГО ВИХОВАННЯ ЯК ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ ДЛЯ ІСТОРИКО-ПЕДАГОГІЧНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ

Посібник – це спеціальне видання, яке якоюсь мірою доповнює підручник в одній із визначених тем (напрямів), чи розкриває певні аспекти тем (напрямів). У посібниках подають матеріали, які допомагають краще опанувати дисципліну чи окремий розділ курсу. Для ефективного засвоєння матеріалу здобувачам вищої освіти варто пропонувати для використання посібники, офіційно затверджені відповідними органами.

В історико-педагогічних дослідженнях кінця ХХ ст. щодо естетичного виховання можна рекомендувати посібники, які розкривають зміст, методи та форми роботи з цього напрямку виховання як у загальноосвітніх навчальних закладах, так і в закладах позашкільної освіти.

Так, у посібнику «Теорія естетичного виховання школярів» (1985 р.) [2], автор Б. Ліхачов визначив завдання, принципи естетичного виховання, розкрив естетичні категорії, розглянув значення художньої самодіяльності в житті дітей, висвітлив особливості естетичного виховання школярів у сільській місцевості.

У 1986 р. вийшов друком посібник «Естетичне виховання учнів у позашкільних закладах» (упоряд. Л. Сахарова та А. Шахова) [5], в якому розкрито як загальні питання естетичного виховання учнів у позашкільних закладах, так і питання естетичного виховання за допомогою різних видів мистецтва, зокрема, образотворчого мистецтва, музики, хореографії, театру, кіно тощо.

Необхідно зазначити, що в окреслений період виникають новаторські ідеї щодо естетичного розвитку особистості. Зокрема, розглядати взаємодію мистецтв у естетичному, загальнокультурному, духовному розвитку молоді запропонувала професор Г. Шевченко в посібнику «Естетичне виховання в школі» (1985р.) [3]; досвіду роботи з естетичного виховання в школах мистецтв, які набули особливої популярності в кінці ХХ ст., розкрито в посібнику «Естетичне виховання в школах мистецтв» (упор. П. Халабузар, 1988 р.) висвітленні [4].

На увагу заслуговує навчально-методичний посібник українських педагогів Д. Джоли, А. Щербо «Теорія і методика естетичного виховання школярів» (1988 р.),

в якому поряд із твердженням «естетичне виховання» досить докладно розглядають такі поняття як «естетичні цінності», «естетичне сприйняття», «естетичний смак», «естетичні потреби», «естетичні почуття» «естетичні судження» [1].

Список використаних джерел

1. Джола Д. М., Щербо А. Б. Теорія і методика естетичного виховання школярів : навч.-метод. посіб. К., 1998. 390 с.
2. Лихачев Б. Т. Теория эстетического воспитания школьников : учеб. пособ. по спецкурсу для студ. пед. ин-в. М. : Просвещение, 1985. 176 с.
3. Шевченко Г. П. Эстетическое воспитание в школе : учеб.-метод. пособ. К. : Радянська школа, 1985. 144 с.
4. Эстетическое воспитание в школах искусств : кн. для учит. / сост. П. Халабузарь. М. : Просвещение, 1988. 144 с.
5. Эстетическое воспитание учащихся во внешкольных учреждений : пособ. для учит. / сост. Л. А. Сахорова, А. И. Шахова. М. : Просвещение, 1986. 127 с.

А. П. Дурдас

НОВА ФРАНЦУЗЬКА ШКОЛА СЕЛЕСТЕНА ФРЕНЕ (1896–1966)

У першій половині ХХ ст. французький педагог-гуманіст Селестен Френе (Célestin Freinet) створив так звану нову школу, де реалізовував ідеї гуманістичної та демократичної педагогіки. Чітке планування процесу навчання є однією з особливостей системи Френе. Системою передбачено, що вчитель для кожного класу складає місячний план роботи, у якому міститься перелік тем з навчальних предметів, які необхідно вивчати згідно з державними програмами. Своєю чергою кожен учень складає за допомогою вчителя індивідуальний тижневий план, в якому відображено всі основні види його роботи. Педагог надавав великого значення складанню індивідуальних планів, оскільки вважав, що у такий спосіб кожен учень чітко розуміє, що перед ним стоять конкретні завдання, він вчиться самостійно розподіляти свій час, у нього розвивається почуття власної відповідальності [3; 4].

Американський дослідник В. Акер (V. Acker) стверджує, що між двома світовими війнами дуже багатьом дітям у далеких регіонах Франції С. Френе надав можливість самореалізації і самовираження через застосування таких технік як «шкільна друкарня», «вільні тексти» і «міжшкільне листування» [2]. Для педагогіки С. Френе характерним є використання комунікативних технологій з метою заохочення дитиноцентристського і групового підходів до навчального процесу, спрямованого як на цінності локальної спільноти, так і на всебічне дослідження далекого й незвіданого світу [1, с. 51]. «Вільні тексти» стали для учнів засобом самовираження, а для вчителя – засобом вивчення особистості учня, його інтересів, взаємовідносин з іншими школярами та середовищем. «Вільні тексти» – основа шкільної друкарні, яка була обов'язковим атрибутом школи і працювала за методикою С. Френе. Педагог вважав шкільну друкарню універсальним засобом навчання та виховання. Відповідно до алгоритму роботи, діти писали «вільні тексти», учитель відбирав найкращі, учні їх доповнювали і набирали на друкарському станку. Після цього підшивали їх у спеціальні зошити і використовували як навчальні матеріали [1, с. 51]. Зокрема, цікавим є той факт, що С. Френе та В. Сухомлинський не були знайомі, однак, як свідчить аналіз

Наукове видання

Педагогічна біографіка та біографістика в сучасному науково-інформаційному просторі

Збірник матеріалів VII Всеукраїнського
науково-методологічного семінару
з історії освіти
20 травня 2022 року

Електронне видання

Редакційна колегія:

Л. Д. Березівська, д-р пед. наук, професор,
член-кореспондент НАПН України (*голова редколегії*)

О. В. Сухомлинська, д-р пед. наук, професор, дійсний
член НАПН України

С. В. Тарнавська, канд. іст. наук

О. А. Бойко (*літературний редактор*)

С. Б. Василенко (*технічний редактор*)

Т. С. Павленко

Х. В. Середа (*технічний редактор*)

Підписано 01.06.2022. Зам. № 2253/1.

Видавець ТОВ «ТВОРИ».

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи
до Державного реєстру видавців, виготовлювачів і розповсюджувачів
видавничої продукції серія ДК № 6188 від 18.05.2018 р.

21034, м. Вінниця, вул. Немирівське шосе, 62а.

Тел.: 0 (800) 33-00-90, (096) 97-30-934, (093) 89-13-852, (098) 46-98-043.

e-mail: info@tvoru.com.ua

<http://www.tvoru.com.ua>